L'arxiu a l'època de l'accés i de l'excés

Hi ha un documental d'Alain Resnais que té un títol molt suggestiu, Toute la mémoire du monde (Tota la memòria del món, 1956). És un documental de vint minuts sobre la Biblioteca Nacional de França que mostra la gran biblioteca com el contenidor de tota la memòria d'una cultura, com l'espai on són guardats tots els documents per tal de configurar un saber. Resnais passeja la càmera per passadissos plens de lleixes, mostra els bibliotecaris que fitxen i arxiven els llibres i els dipòsits perduts enmig d'espais laberíntics on se salvaguarden alguns incunables que són fruit de la memòria de la humanitat. El documental de Resnais parla d'un món en què la memòria era material i tangible. Un temps en què aquesta memòria era, bàsicament, una memòria escrita en paper i en què la idea de l'arxiu era vista sempre com la d'un espai físic.

He començat a escriure aquestes reflexions durant una pausa d'un seminari, organitzat pel Museu del Cinema i la Universitat de Girona, amb el títol La Primera Guerra Mundial: la primera guerra de les imatges. En el transcurs del seminari s'ha presentat un projecte europeu de 23 filmoteques europees en les quals s'han conservat més de tres mil pel·lícules i documents fotogràfics rodats entre el 1914 i el 1918. Aquestes pel·lícules s'han penjat en xarxa sota el títol d'European Film Gateway. Qualsevol persona pot accedir a documents filmats per les productores de l'època tant del bàndol aliat com del germànic. Hi trobem films que van ser creats com a dispositius de propaganda, didàctics o informatius. Al costat de les imatges de la guerra també es poden trobar ficcions del període, pel·lícules familiars o pel·lícules mèdiques sobre els efectes de la catàstrofe humana.

En l'arxiu en xarxa ja no ens trobem amb un espai físic laberíntic, tampoc trobem uns productes palpables i materials. Tenim imatges de domini públic, intangibles però que funcionen com a preuats documents per entendre un període en què la guerra va començar a establir els instruments de racionalització de la modernitat, com ara les tècniques audiovisuals.

El contrast entre la Biblioteca Nacional de París i aquest lloc web és molt estimulant. Tot el que es troba a la xarxa respon a una recerca col·lectiva que posa en circulació un material que ha estat conservat als arxius, al qual només tenien accés els historiadors, i ara hi pot accedir qualsevol persona. El fet testifica que estem en el temps que alguns han anomenat l'era de l'accés, un temps en què podem trobar tota mena de documentació i d'informació. El concepte d'arxiu canvia radicalment, ja no està subjecte a unes normatives burocràtiques: el podem veure, disseccionar, estudiar i compartir des dels ordinadors personals.

Tot plegat ens porta, però, fins a un replantejament sobre la manera de reescriure la història. En un temps en què aparentment tot és immaterial però accessible, des de quina perspectiva podem escriure la història? Fa uns quants anys, Jorge Luis Borges va dir que en l'escriptura de la història es produïa un gir copernicà. Els historiadors del futur ja no haurien d'escriure la història des de la manca de proves i documents, sinó des de l'excés. El relat històric no hauria de construir-se a partir del desig d'imaginar allò que no hi és i omplir els vuits deixats per l'arxiu, sinó des de les múltiples fonts d'informació, mitjançant el gest de deixar fora tot allò que no pot entrar dins la construcció del mateix relat.

Publicat a:
-El Punt Avui. Comarques Gironines 13-04-2015 Pàgina 30
-El Punt Avui. Nacional 13-04-2015 Pàgina 30

Font del document:
http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/5-cultura/19-cultura/841956-larxiu-a-lepoca-de-lacces-i-de-lexces.html?piwik_ca

mpaign=rss&piwik_kwd=portada&utm_source=rss&utm_medium=portada&utm_campaign=rss